

PROF

**Ghid pentru evaluarea
Resurselor **E**ducationale **D**eschise**

Ghidul Referențiale pentru evaluarea resurselor educaționale deschise din domeniul didactic elaborat în cadrul programelor de formare a fost realizat în cadrul proiectului Profesionalizarea carierei didactice – PROF. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European - Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020, Axa Prioritară 6: Educație și competențe/ Operațiune compozită OS 6.5, 6.6. Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Ghidul pentru evaluarea resurselor educaționale deschise pentru demersul didactic propus în cadrul Proiectului PROF a fost elaborat de un grup de lucru compus din reprezentanți ai Ministerului Educației (ME), ai Casei Corpului Didactic Brăila (CCD BR) și ai Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (ULBS).

Componenta nominală a grupului a fost următoarea: Anca-Denisa PETRACHE (ME) – Manager proiect PROF, **Elena-Nicoleta MIRCEA** (ME) **coordonator**, Anamaria CIOBOTARU (ME), Simona VELEA (ME), Cristina-Elena ANTON (CCD BR), Aurelia ION (CCD BR), Eugen PALADE (ULBS), Ion Dan MIRONESCU (ULBS).

Grafica copertei este o lucrare derivată din logoul pentru resurse educaționale deschise globale Global Open Educational Resources Logo creat de Jonathas Mello. Derivarea s-a făcut în condițiile licenței CC-BY-3.0.

Logoul inclus în subsol este logoul pentru resurse educaționale deschise globale Global Open Educational Resources Logo creat de Jonathas Mello. În condițiile licenței CC-BY-3.0 s-a făcut traducerea textului în limba română.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

Cuprins

INTRODUCERE.....	5
1. RESURSELE EDUCAȚIONALE DESCHISE (RED-URI) PENTRU ACTIVITATEA DIDACTICĂ ...	10
1.1. Resursele educaționale deschise: o privire de ansamblu	11
1.2. Valențe psihopedagogice ale utilizării resurselor educaționale deschise (RED)	14
1.3. Clasificarea RED din perspectiva dinamicii tehnologiei.....	18
1.3.1. Resurse statice	18
1.3.2. Resurse de tip text.....	18
1.3.3. Resurse de tip foi de calcul/baze de date	20
1.3.4. Resurse de tip imagine.....	21
1.3.5. Resurse de tip hărți digitale	27
1.3.6. Resurse de tip audio.....	28
1.3.7. Resurse de tip video.....	31
1.3.8. Resurse de tip prezentare.....	36
1.3.9. Resurse dinamice dependente de date/context	37
1.3.10. Resurse interactive.....	44
1.4. Resurse educaționale deschise în contextul adaptării curriculumului la nevoile elevilor proveniți din medii dezavantajate	52
1.4.1. Resurse educaționale deschise pentru școala incluzivă.....	52
1.5. Criterii de selecție a resurselor educaționale deschise (RED)	55
2. CADRUL NAȚIONAL VERSUS CADRUL EUROPEAN PRIVIND FORMAREA PROFESORILOR, ÎN CONTEXTE BLENDED LEARNING.....	62
2.1. Cadrul național privind dezvoltarea profesională continuă a profesorilor	63
2.1.1. Prevederi legislative privind formarea inițială în cariera didactică	63
2.1.2. Prevederi legislative privind dezvoltarea profesională continuă pentru profesia didactică.....	64
2.2. Repere legislative privind dezvoltarea profesională continuă a profesorilor din învățământul preuniversitar, în contexte blended learning și online	68
2.3. Programe de dezvoltare profesională pentru cariera didactică	71
2.3.1. Programe de dezvoltare profesională continuă acreditate – programe acreditate.....	72
2.3.2. Programe de dezvoltare profesională continuă complementare - programe complementare	75
2.3.3. Programe de abilitare funcțională.....	76
2.4. Cadrul educațional european – provocări ale profesiei didactice	78
2.4.1. Atractivitatea profesiei didactice în statele europene.....	78
2.4.2. Învățarea mixtă în școală – bune practici	92

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

3. REPERE METODOLOGICE PRIVIND SELECTIA, ANALIZA, EVALUAREA ȘI VALIDAREA RED-urilor	103
3.1. Recomandări metodologice privind selecția, analiza, evaluarea și integrarea RED în contexte de predare-învățare mixte.....	104
3.2. Criterii structurale de evaluare a RED - urilor.....	110
3.3. Scenarii pentru integrarea RED-urilor în demersul didactic	120
CONCLUZII.....	122
BIBLIOGRAFIE	124
ANEXE	127
ARIA CURRICULARĂ: LIMBĂ ȘI COMUNICARE.....	128
ARIA CURRICULARĂ: MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII.....	130
ARIA CURRICULARĂ: OM ȘI SOCIETATE	142
ARIA CURRICULARĂ: TEHNOLOGII.....	146
ARIA CURRICULARĂ: CONSILIERE ȘI ORIENTARE.....	152
Adresele web ale bibliotecilor de Resurse Educaționale Deschise ale Inspectoratelor Școlare Județene / ISMB:	154

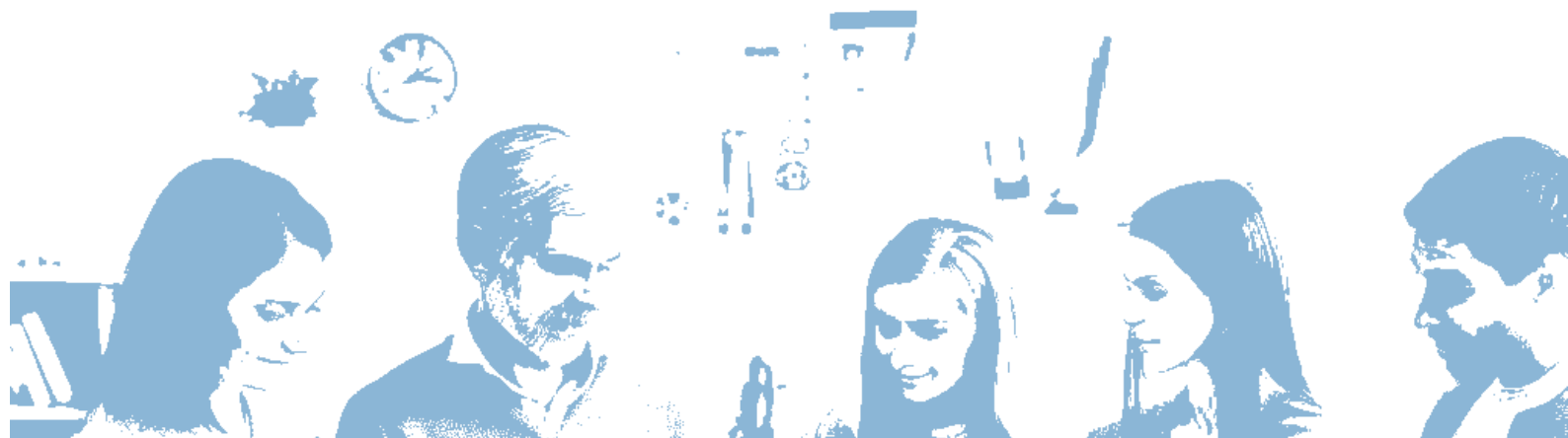

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

INTRODUCERE

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

Apariția și utilizarea tot mai extinsă a resurselor educaționale deschise (RED) în ultimele decenii reprezintă o constantă a schimbării educaționale pe plan internațional. Utilizarea RED facilitează accesul tuturor copiilor, indiferent de spațiul geografic în care trăiesc și învață, la resurse educaționale performante și, astfel, la o educație democratică, de calitate. Idei de democratizare a educației îi putem asocia nevoia de diversificare a metodelor și resurselor utilizate la nivel de clasă, acolo unde trebuie să ne adresăm diferențiat unor elevi cu nevoi, motivație, ritmuri și stiluri de învățare diferite. Or, prin flexibilitatea care le este caracteristică, RED-urile pot oferi un real sprijin profesorilor în acest sens.

Pandemia Covid-19 a obligat sistemele educaționale de pretutindeni la o schimbare de paradigmă majoră, prin adoptarea într-un termen extrem de scurt a strategiilor de învățare online. A fost momentul în care lumea educației a „redescoperit” RED-urile și a conștientizat importanța acestor resurse de învățare pentru limitarea impactului crizei sanitare asupra educației.

Pe de altă parte, în ultimele două decenii, sistemul românesc de învățământ traversează un proces de consolidare a reformei curriculare, concretizată prin adoptarea unui curriculum centrat pe formarea de competențe, în acord cu procese similare ce au loc la nivel european și internațional. Începută în anii 90 prin elaborarea unui cadru de referință al Curriculumului național (Crișan et al., 1998) și a unei generații de programe școlare pentru învățământul obligatoriu concepute într-o nouă abordare curriculară, reforma curriculară a continuat după afirmarea la nivel european a conceptului de competență-cheie în contextul învățării centrate pe formarea de competențe (Recommendation of the European Parliament and of the Council, 2018). În corelație cu demersurile europene de promovare a competențelor-cheie, Legea Educației Naționale nr. 1 /2011 a asumat, ca finalități ale nivelurilor învățământului obligatoriu și post obligatoriu, cele opt competențe-cheie recomandate de Comisia Europeană. Odată cu aceasta, apare nevoia de a dezvolta un nou Curriculum național, care să conducă la formarea și dezvoltarea competențelor-cheie.

Așadar, utilizarea RED-urilor în procesul de predare-învățare-evaluare trebuie să răspundă unei triple exigențe: (i) adaptarea la realitățile lumii contemporane în care tehnologia digitală joacă un rol tot mai important, (ii) facilitarea depășirii unor perioade de criză, când activitatea față-în-față este restricționată și (iii) implementarea unei abordări curriculare centrate pe formarea de competențe, în care rolul școlii este acela de a dezvolta în mod echilibrat cunoștințe, abilități și atitudini.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

Pentru a-și îndeplini acest complex rol, RED trebuie utilizate în cunoștință de cauză. Acest lucru reclamă pe de o parte o bună înțelegere a specificului acestor resurse, pe de altă parte capacitatea profesorilor de a evalua și selecta cele mai adecvate resurse în raport cu competențele pe care urmăresc să le dezvolte. Primul pas în utilizarea la clasă a unor resurse educaționale adecvate îl reprezintă evaluarea resurselor existente, mai cu seamă a RED-urilor.

Ce sunt RED-urile și care sunt caracteristicile acestora? Care dintre numeroasele resurse existente în mediul virtual sunt adecvate pentru a facilita dezvoltarea competențelor specifice disciplinei pe care o predau? Cum pot stimula interesul și motivația elevilor pentru învățare prin utilizarea RED-urilor? Ce criterii de evaluare pot să utilizez pentru a selecta cele mai adecvate RED-uri? „Ghidul pentru evaluarea resurselor educaționale deschise” încearcă să ajute cadrele didactice să răspundă la aceste întrebări și la multe altele care pot să apară în procesul de proiectare didactică. Elaborat în cadrul proiectului *Profesionalizarea carierei didactice – PROF*, ghidul își propune pe de o parte să promoveze competența ca element organizator central al procesului de predare-învățare-evaluare în învățământul liceal, pe de altă parte să sprijine efortul cadrelor didactice de utilizare în cunoștință de cauză a resurselor educaționale deschise. Pentru a avea efectul scontat, acest ghid trebuie citit în corelație cu *Ghidul pentru utilizarea resurselor educaționale deschise la clasă*, complementar acestuia și elaborat în cadrul aceluiași proiect.

Într-o perspectivă mai largă, proiectul *PROF* este una dintre inițiativele Ministerului Educației menite să operaționalizeze documentele strategice din domeniul educației și să contribuie la implementarea acestora. În acest sens, „Ghidul pentru evaluarea resurselor educaționale deschise” este concordant atât cu politicile promovate la nivel internațional în domeniul dezvoltării profesionale inițiale și continue a profesorilor (OECD, 2020a), cât și cu cele naționale. Din această ultimă categorie menționăm secțiunea destinată carierei didactice și parcursului profesional al profesorilor din cadrul proiectului strategic *România Educată* (Raport România Educată, 2021), adoptat și implementat de Ministerul Educației.

În același timp, prin proiectul *PROF*, Ministerul Educației continuă efortul de adaptare a demersului educațional la contextul educațional actual. În acest sens, „Ghidul pentru evaluarea resurselor educaționale deschise” abordează pe larg problematica utilizării RED-urilor în contextul învățării la distanță, sau a celei mixte (eng. *blended learning*), identificând strategii didactice adaptate acestei realități. Din această perspectivă, ghidul este concordant cu recomandările Uniunii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

Europene (The Council of the EU, 2021) și cele ale OECD (OECD, 2020b) privind învățarea în condiții de risc.

Nu în cele din urmă, acest ghid își propune să ofere sugestii privind adaptarea strategiilor de învățare la cerințele copiilor proveniți din categorii sociale vulnerabile, facilitând astfel accesul acestora la o educație de calitate și integrarea socială a acestora.

Unitatea conceptuală a Reperelor metodologice privind învățarea în format blended learning este asigurată prin raportarea la documentul *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național* (Palade, 2021) care promovează un model curricular centrat pe formarea și dezvoltarea de competențe și recomandă o abordare unitară a modului în care acest model curricular este transpus în realitate, în sala de clasă. Cu alte cuvinte, recomandările metodologice propun o abordare unitară a modului în care este proiectat procesul de predare-învățare-evaluare, în care tehnicile și mijloacele pe care profesorul le utilizează în clasă conduc la dezvoltarea competențelor elevilor, indiferent dacă predă limba română, matematică, științe sau arte vizuale, indiferent dacă predă la clasa a IX-a, sau a XII-a. De asemenea, unitatea conceptuală este realizată prin utilizarea unui sistem coerent de competențe, care au drept element central setul de competențe-cheie precizat în documentele curriculare și profilul de formare ale absolvenților ciclului învățământului liceal drept ținte principale ale procesului educațional.

„*Ghidul pentru evaluarea resurselor educaționale deschise*” se adresează profesorilor care predau la toate nivelurile de învățământ, cu accent pe învățământul liceal, dar poate constitui un util îndreptar și pentru directori de unități de învățământ, sau pentru inspectorii școlari implicați în învățământul liceal, și altor categorii de factori interesați.

Ghidul este organizat în trei capitole, concluzii și recomandări, urmate de Anexe, ce oferă profesorilor exemple de bună practică privind selecția și integrarea RED-urilor în demersul didactic pentru nivel liceal.

Intitulat *Resursele educaționale deschise (RED-uri) pentru activitatea didactică*, primul capitol reprezintă o scurtă introducere în lumea resurselor educaționale deschise și a importanței lor în contextul educațional contemporan, oferind profesorilor o gamă variată de resurse, cuprinse în cadrul clasificărilor recunoscute în literatura de specialitate și oportunități de adaptare a curriculumului la nevoile copiilor proveniți din medii dezavantajate sau cu nevoi speciale.

Capitolul al doilea discută cadrul național de dezvoltare profesională continuă a profesorilor în context european, cu accent pe organizarea procesului în context hibrid, online și față-în-față. Sunt

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

puse în evidență atât aspecte de ordin legislativ specifice sistemului educațional românesc, cât și recomandări ale Uniunii Europene în domeniul politicilor de formare și dezvoltare a resurselor umane în educație. Exemplele de bună practică incluse conferă o dimensiune practică demersului teoretic.

Intitulat *Repere metodologice privind selecția, analiza, evaluarea și validarea RED-urilor*, capitolul al treilea are un pronunțat caracter practic. Cititorul va găsi în acest capitol un set de criterii pe baza cărora se pot selecta RED-uri adecvate obiectivelor educaționale urmărite, dar și recomandări despre modalități eficiente de utilizare a acestora.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect: Profesionalizarea carierei didactice - PROF
Beneficiar: Ministerul Educației
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMS 146587

1. RESURSELE EDUCATIONALE DESCHISE (RED-URI) PENTRU ACTIVITATEA DIDACTICĂ